

Obsah

Úvod	6
1 Osoby se zdravotním postižením v kontextu pracovního uplatnění	8
1.1 Mentální postižení	8
1.1.1 Charakteristika stupňů mentální retardace	9
1.1.2 Významná specifika osob s mentálním postižením	10
1.1.3 Ze školy na trh práce	12
1.1.4 Další možnosti uplatnění absolventů mimo trh práce	13
1.2 Zrakové postižení	14
1.2.1 Charakteristika specifických kompetencí pro uplatnění jedince se zrakovým postižením ve světě práce	15
1.2.2 Faktory ovlivňující dopady zrakového postižení na zaměstnatelnost	16
1.2.3 Dopady na sociální integraci	18
1.3 Sluchové postižení	21
1.3.1 Charakteristika stupňů sluchového postižení	22
1.3.2 Charakteristika specifických kompetencí pro uplatnění jedince se sluchovým postižením ve světě práce	24
1.3.3 Dopady sluchového postižení na zaměstnatelnost	26
1.3.4 Dopady sluchového postižení na sociální integraci	28
1.4 Tělesné postižení	28
1.4.1 Dělení pohybových vad	29
1.4.2 Dopady na zaměstnatelnost	35
1.4.3 Osobnost a tělesné postižení	37
1.5 Narušená komunikační schopnost (NKS)	38
1.5.1 Charakteristika specifických kompetencí pro uplatnění jedince s NKS ve světě práce	40
1.5.2 Osobnostní zvláštnosti vyplývající z narušené komunikační schopnosti	41
1.5.3 Dopady NKS na zaměstnatelnost	41
1.5.4 Dopady NKS na sociální integraci	44
1.6 Porucha autistického spektra (PAS)	45
1.6.1 Symptomatika autistických poruch	46
1.6.2 Limity související s projevy autistických poruch	47
1.6.3 Dopady na vzdělávání a zaměstnatelnost	48
1.6.4 Deficity ovlivňující vzdělávání a zaměstnatelnost osob s PAS	48
1.7 Specifická porucha učení a chování (SPUCH)	52
1.7.1 Specifické poruchy učení (SPU)	52
1.7.2 Specifické poruchy chování (SPCH)	54
1.7.3 Dopady SPUCH na osobnostní vývoj	56
1.7.4 Dopady na zaměstnatelnost	58

2 Osoby s těžkým zdravotním postižením	60	5.4 Osoby s mentálním postižením (poruchou intelektu)	98
2.1 Žáci s vícečetným (kombinovaným) postižením	61	5.4.1 Hlavní zásady a postupy efektivní komunikace s osobami s mentálním postižením	98
2.2 Absolventi základní školy speciální	62	5.5 Osoby s poruchou autistického spektra	100
2.3 Žáci s lehkým mentálním postižením	63	5.5.1 Hlavní zásady a postupy efektivní komunikace s osobami s PAS	100
2.4 Žáci z nepodnětného rodinného prostředí	64	6 Mýty a pověry provázející zaměstnávání osob s postižením	102
2.5 Žáci, kteří ukončili povinnou školní docházku v nižším než 9. ročníku	64	6.1 Informace, znalosti a zkušenosti zaměstnavatelů ohledně OZP	103
2.6 Žáci s odlišným mateřským jazykem	65	6.2 Mýty, předsudky a generalizace týkající se zaměstnávání OZP	104
2.7 Žáci s jiným zdravotním postižením než mentálním	65	6.3 Výhody zaměstnávání OZP a profil „disabled friendly“ zaměstnavatele	106
2.8 Žáci opouštějící předčasně střední vzdělávání	66	7 Úřad práce v kontextu poradenství poskytovaného osobám se zdravotním postižením	108
3 Možnosti vzdělávání osob s postižením v České republice	67	7.1 Poradenský proces na Úřadu práce České republiky	109
3.1 Běžné školy	67	7.2 Poradenství poskytované prostřednictvím poradců OZP	111
3.1.1 Základní školy	67	7.3 Nabídka poradenských aktivit Úřadu práce České republiky pro osoby se zdravotním postižením	112
3.1.2 Střední školy	68	7.3.1 Kariérové poradenství	113
3.2 Školy zřízené dle § 16 odst. 9 školského zákona (speciální školy)	69	7.3.2 Psychologické poradenství	114
3.2.1 Základní školy	69	7.3.3 Pracovní rehabilitace	115
3.2.2 Střední školy	71	7.3.4 Příprava k práci	116
3.3 Služby kariérového poradenství poskytované vzdělávacím systémem	73	7.3.5 Ergodiagnostické vyšetření	116
3.3.1 Kariérové poradenství ve škole	73	7.3.6 Specializované rekvalifikační kurzy	116
3.3.2 Kariérové poradenství mimo školu	75	8 Informační a poradenské středisko pro volbu a změnu povolání a jeho role v poradenství poskytovaném osobám se zdravotním postižením	118
4 Přejít osoby s postižením ze školského systému do další etapy života (tranzitní program, připravenost na svět práce)	77	8.1 Informační a poradenská činnost IPS	120
4.1 Pojetí tranzitního programu v širším smyslu a s akcentem na školní prostředí	78	8.1.1 Skupinové poradenství	120
4.2 Pojetí tranzitního programu v užším smyslu a s akcentem na školní prostředí	79	8.1.2 Individuální poradenství	122
4.3 Realizace tranzitního programu s akcentem na oblast zaměstnávání	80	8.1.3 Další činnost informačních a poradenských středisek Úřadu práce České republiky a faktory ovlivňující současné poradenství	122
4.4 Vybrané principy práce při realizaci tranzitního programu s akcentem na oblast zaměstnávání	81	8.2 Spolupráce informačních a poradenských středisek uvnitř i vně úřadu	124
5 Komunikace s osobami se zdravotním postižením	82	8.3 Příklady dobré praxe poradenství Úřadu práce České republiky	125
5.1 Osoby se sluchovým postižením	82	Závěr	128
5.1.1 Nejčastější komunikační preference jednotlivých skupin osob se sluchovým postižením	83	Literatura a další zdroje	130
5.1.2 Hlavní zásady a postupy efektivní komunikace s osobami se sluchovým postižením	86	Přehled a charakteristika publikačních výstupů projektu	134
5.2 Osoby se zrakovým postižením	88		
5.2.1 Specifika komunikace při postižení zraku	89		
5.2.2 Hlavní zásady a postupy efektivní komunikace s osobami se zrakovým postižením	91		
5.3 Osoby s tělesným postižením	96		
5.3.1 Specifika komunikace při tělesném postižení	96		
5.3.2 Hlavní zásady a postupy efektivní komunikace s osobami s tělesným postižením	97		